

ЭФОТК (IFRIC) 5 түшүндүрмөсү

«Объекттерди эксплуатациялоодон чыгарууну, курчап турган чөйрөнү калыбына келтирүүнү жана экологиялык реабилитациялоону каржылоо фонддоруна катышуу менен байланышкан укуктар»

Шилтемелер

- «Финансылык инструменттер» ФОЭС (IFRS) 9
- «Бириктирилген финансылык отчеттуулук» ФОЭС (IFRS) 10
- «Биргелешкен ишкердик» ФОЭС (IFRS) 11
- «Эсеп саясаты, бухгалтердик баалолордогу өзгөртүүлөр жана каталар» ФОЭС (IAS) 8
- «Ассоциацияланган ишканаларга жана биргелешкен ишканаларга салынган инвестициялар» ФОЭС (IAS) 28
- «Баалануучу милдеттенмелер, шарттуу милдеттенмелер жана шарттуу активдер» ФОЭС (IAS) 37

Баштапкы маалымат

- 1 Мындан ары текст боюнча «объектилерди эксплуатациялоодон чыгаруу фонддору» же «фонддор» деп аталуучу, объекттерди эксплуатациялоодон чыгарууну, курчап турган чөйрөнү калыбына келтирүүнү жана экологиялык реабилитациялоону каржылоо фонддорунун максаты, биргеликте «эксплуатациялоодон чыгаруу» деп аталган өндүрүш объектилерин (мисалы, ядролук орнотмолорду) же жабдуулардын айрым түрлөрүн (мисалы, автомобилдерди) эксплуатациялоодон чыгаруу боюнча же болбосо курчап турган чөйрөнү калыбына келтирүү иш-чараларын өткөрүүгө кеткен (мисалы, суу ресурстарынын булганышын жоюу же тоо-кендерин иштетүүдөн бузулган жерлерди рекультивациялоо боюнча) айрым же бардык чыгымдарды каржылоо үчүн арналган активдерди бөлүп көрсөтүүдө турат.
- 2 Бул фонддорго төгүмдөр ыктыярдуу же жөнгө салуучу жобонун же мыйзамдын талаптарына ылайык жүргүзүлөт. Түзүмү жагынан бул фонддор төмөнкү формалардын бирин алышы мүмкүн:
 - (a) объектилерди эксплуатациялоодон чыгаруу боюнча жеке милдеттенмелерин каржылоо үчүн жалгыз катышуучу тарабынан, белгилүү бир жер тилкесинде, ошондой эле территориясы бытыранды болуп бөлүнгөн бир нече жер тилкесинде түзүлгөн фонддор;
 - (b) объектилерди эксплуатациялоодон чыгаруу боюнча жеке же биргелешкен милдеттенмелерин каржылоо үчүн бир нече катышуучулар тарабынан түзүлгөн фонддор, бул жерде катышуучулар объектилерди эксплуатациялоодон чыгаруу боюнча өздөрүнүн чыгашаларын, бул төгүмдөргө иш жүзүндөгү пайданын суммасына көбөйгөн, жана тиешелүү үлүштөгү фондду башкаруу боюнча чыгымдардын суммасына азайган, алар тарабынан киргизилген төгүмдөрдүн өлчөмүндө ордун толтурууга укуктуу алышат. Катышуучулар кошумча төгүмдөрдү

киргизүү милдетине ээ боло алат, мисалы, башка катышуучунун банкроттугу учурунда;

- (с) объектилерди эксплуатациялоодон чыгаруу боюнча жеке же биргелешкен милдеттенмелерин каржылоо үчүн бир нече катышуучулар тарабынан түзүлгөн фонддор, бул жерде төгүмдөрдүн талап кылынган деңгээли катышуучунун азыркы учурдагы ишмердүүлүгүнүн негизинде аныкталат, а алынган пайдалар анын мурунку ишмердүүлүгүнүн негизинде аныкталат. Мындай учурларда катышуучу тарабынан жүргүзүлгөн төгүмдөрдүн суммасы менен (анын азыркы учурдагы ишмердүүлүгүнүн негизиндеги) алар фонддон алууга тийиш болгон пайдаларынын көлөмүнүн (анын мурунку ишмердүүлүгүнүн негизиндеги) ортосунда потенциалдуу туура келбегендик болуп калат.

3 Мындай фонддор, адатта, төмөнкүдөй мүнөздөмөлөргө ээ болушат:

- (а) фондду башкаруу көз каранды эмес камкорчулар тарабынан жүргүзүлөт.
- (б) ишканалар (катышуучулар) фондго төгүмдөрдү төгүшөт, жана бул төгүмдөр карыздык да, үлүштүк да инструменттерди камтыган жана объектилерди эксплуатациялоодон чыгаруу боюнча катышуучулардын чыгымдарын жабуу максатында колдонуу үчүн жеткиликтүү болгон активдердин ар кандай түрлөрүнө инвестицияланат. Камкорчулар фонддун ишмердүүлүгүн жөнгө салуучу документтер жана кандай болбосун колдонулуучу мыйзам ченемдери же башка жөнгө салуучу жоболор менен белгиленген чектөөлөр эске алынуу менен төгүмдөрдү инвестициялоо ыкмасын аныкташат.
- (с) катышуучулардын объектилерди эксплуатациялоодон чыгаруу боюнча чыгымдарды жүзөгө ашыруу милдети сакталып калат. Бирок катышуучулар фонддон төмөнкү суммалардын азыраак бирөөсүнүн, б.а объектилерди эксплуатациялоодон чыгаруу боюнча иш жүзүндө тартылган чыгымдардын суммаларынын жана тиешелүү катышуучунун фонддун активдериндеги үлүштөрүнүн өлчөмүндө объектилерди эксплуатациялоодон чыгаруу боюнча кетирилген чыгымдардын ордун толтурууну алуу мүмкүнчүлүгүнө ээ болушат.
- (д) катышуучулар объекттерди эксплуатациялоодон чыгаруу боюнча чыгымдардын талаптарына жооп берген тындыруу үчүн колдонулгандардан ашык фонддун кошумча активдерине чектелүү жеткиликтүүлүккө ээ болушу же жеткиликтүүлүккө такыр эле ээ болбошу мүмкүн.

Колдонуу чөйрөсү

4 Ушул Түшүндүрмө төмөнкү эки мүнөздөмө тең таандык болгон, анын объектилерди эксплуатациялоодон чыгарууну каржылоо фонддоруна катышуусу менен байланышкан пайдаларын катышуучунун финансылык отчеттуулугунда чагылдырууда колдонулат:

- (а) фонддун тиешелүү активдери өзүнчө башкарылат (же болбосо бөлөк юридикалык жакта болуу менен, же болбосо башка ишканадагы активдердин өзүнчө тобуна бөлүнгөн болуу менен); жана
- (б) катышуучунун бул активдерге жеткиликтүүлүктү алуу укугу чектелген.

- 5 Көлөмү боюнча ордун толтурууну алууга укугунун наркынан ашкан, фонддогу катышуусунун калдык үлүшү, мисалы, фонд эксплуатациялоодон чыгаруу боюнча бардык чыгымдардын ордун толтурууну аяктагандан кийин, же фонд жоюлгандан кийин экономикалык пайданы алууга келишим менен шартталган укугу ФОЭС (IFRS) 9дун колдонуу чөйрөсүнө киргизилген үлүштүк инструментти түшүндүрүшү мүмкүн, жана ал ушул түшүндүрмөнүн колдонуу чөйрөсүнө кирбейт.

Суроолор

- 6 Ушул түшүндүрмө төмөнкү суроолорго жооп берет:
- (a) катышуучу эсепке алууда фонддогу өзүнүн катышуу үлүшүн кандайча чагылдырууга тийиш?
 - (b) эгер катышуучу кошумча төгүмдөрдү жүргүзүү милдетине ээ болсо, мисалы, башка катышуучу банкрот болгон учурда, эсепке алууда бул милдетти кандайча чагылдыруу керек?

Консенсус

Фонддо катышуу үлүшүн эсепке алуу

- 7 Катышуучу объектилерди эксплуатациялоодон чыгаруу боюнча чыгымдарды жүргүзүүдөгү өзүнүн милдетин милдеттенме катары таанууга жана фонддогу өзүнүн катышуу үлүшүн өзүнчө таанууга тийиш, эгер фонд төлөмдөр боюнча милдеттенмелерин аткарбаган учурда бул катышуучу гана объектилерди эксплуатациялоодон чыгаруу боюнча чыгымдарды жүргүзүүгө милдеттүү болбосо.
- 8 ФОЭС (IFRS) 10, ФОЭС (IFRS) 11 жана ФОЭС (IAS) 28 стандарттарына кайрылуу менен, катышуучу фонддун үстүнөн контролго, биргелешкен контролго ээ болобу же болбойбу же ага олуттуу таасир кыла алабы же жокпу аныктоого тийиш. Эгер катышуучу фонддун үстүнөн контролго, биргелешкен контролго ээ болсо же ага олуттуу таасирин көрсөтсө, анда бул аманатчы көрсөтүлгөн стандарттарга ылайык фонддогу өзүнүн катышуу үлүшүн эске алууга тийиш.
- 9 Эгер катышуучу фонддун үстүнөн контролго, биргелешкен контролго ээ боло албаса же ага олуттуу таасирин көрсөтпөсө, анда бул катышуучу ФОЭС (IAS) 37ге ылайык ордун толтуруу катары фонддун каражаттарынан ордун толтурууну алууга укугун таанууга тийиш. Көрсөтүлгөн ордун толтуруу төмөндө көрсөтүлгөн көлөмдөрдүн эң төмөнкүсү боюнча бааланууга тийиш:
- (a) объектилерди эксплуатациялоодон чыгаруу боюнча таанылган милдеттенменин көлөмдөрү; жана
 - (b) катышуучуларга таандык болгон, фонддун таза активдеринин адилет наркындагы катышуучунун үлүштөрү.

Фондго төгүмдөрдөн жана фонддон төлөп берүүлөрдөн айырмаланган себептерден келип чыккан ордун толтурууну алууга укуктун баланстык наркынын өзгөрүшү бул өзгөртүүлөр болгон мезгилдеги пайда менен зыяндардын курамында таанылат.

Кошумча төгүмдөрдү жүргүзүү боюнча милдеттерди эсепке алуу

- 10 Эгер катышуучу потенциалдуу кошумча төгүмдөрдү жүргүзүү боюнча милдеттерге ээ болсо, мисалы, башка катышуучу банкрот болгон же чыгымдардын ордун толтуруу боюнча анын милдеттенмелеринин фонд тарабынан аткарылышы үчүн жетишсиз болгон өлчөмгө чейин фонддун инвестициялык активдеринин наркы азайган учурда, мындай милдет ФОЭС (IAS) 37нин колдонуу чөйрөсүнө кирген шарттуу милдеттенмени түшүндүрөт. Катышуучу милдеттенмени мындай кошумча төгүмдөрдүн чынында жүргүзүлүшүнүн ыктымалдыгы жогору болуп саналган учурда гана таанууга тийиш.

Маалыматтарды ачып көрсөтүү

- 11 Катышуучу өзүнүн фонддогу өзүнүн катышуусунун мүнөзү жөнүндө, ошондой эле фонддун активдерине жеткиликтүүлүк менен байланышкан кандай болбосун чектөөлөр тууралуу маалыматты ачып көрсөтүүгө тийиш.
- 12 Эгер катышуучу милдеттенме катары таанылбаган (10-пункту караңыз) потенциалдуу кошумча төгүмдөрдү жүргүзүү милдетине ээ болсо, ал маалыматты ФОЭС (IAS) 37нин 86-пунктунун талаптарына ылайык ачып көрсөтүүгө тийиш.
- 13 Эгер катышуучу 9-пунктка ылайык фонддогу өзүнүн катышуу үлүшүн эске алса, ал маалыматты ФОЭС (IAS) 37нин 85(с)-пунктунун талаптарына ылайык ачып көрсөтүүгө тийиш.

Күчүнө кирүү күнү

- 14 Ишкана ушул түшүндүрмөнү 2006-жылдын 1-январынан же бул күндөн кийин башталган жылдык мезгилдерге карата колдонууга тийиш. Мөөнөтүнөн мурда колдонуу кубатталат. Эгер ишкана ушул түшүндүрмөнү 2006-жылдын 1-январына чейин баштала турган мезгилдерге карата колдоно турган болсо, анда ал бул фактыны ачып көрсөтүүгө тийиш.
- 14A [Алып салынган]
- 14B 2011-жылдын майында чыгарылган ФОЭС (IFRS) 10 жана ФОЭС (IFRS) 11 тарабынан 8 жана 9-пунктарга өзгөртүүлөр киргизилди. Ишкана ФОЭС (IFRS) 10ду жана ФОЭС (IFRS) 11ди колдонуу менен бир убакта бул түзөтүүлөрдү да колдонууга тийиш.
- 14C [Алып салынган]
- 14D 2014-жылдын июлунда чыгарылган ФОЭС (IFRS) 9 5-пунктка өзгөртүү киргизди жана 14A жана 14C-пункттарын алып салды. Ишкана ФОЭС (IFRS) 9ду колдонуу менен бир убакта көрсөтүлгөн түзөтүүлөрдү да колдонууга тийиш.

Өткөөл жоболор

- 15 Эсеп саясатындагы өзгөртүүлөр ФОЭС (IAS) 8дин талаптарына ылайык эске алынууга тийиш.